MONITORIZAREA CURRICULUMULUI ȘCOLAR ÎN RAPORT CU PERCEPȚIA ELEVILOR ASUPRA STILURILOR DE ÎNVĂȚARE

MONITORING THE SCHOOL CURRICULUM IN RELATION TO STUDENTS' PERCEPTION OF LEARNING STYLES

CZU: 373.016:159.937-057.874 **https://doi.org/10.59295/spd2025s.66**

Galina PRAVIȚCHI
ORCID: 0000-0003-0838-1218
E-mail: galina.pravitchi@usm.md
Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

Summary. *Monitoring the school curriculum in relation to students' learning style preferences is a valuable tool for teachers and decision-makers. In an educational context characterised by cognitive diversity and the need for personalised learning, evaluating the implementation of the curriculum from the students' perspective provides valuable insights into the suitability of the content and teaching methods. This enables teaching strategies to be adjusted, thereby increasing student performance and motivation and stimulating their active involvement. This paper aims to investigate how monitoring the curriculum, analysed in correlation with students' perceptions of their own learning styles, can support the improvement of the quality of the educational process and the development of a learning framework adapted to classroom diversity, while providing a solid basis for informed pedagogical decisions.*

Keywords: *curriculum monitoring, educational process, learning styles, students' perception.*

INTRODUCERE

În ultimele decenii, reformele educaționale au subliniat necesitatea unei învățări centrate pe elev, plasând atenția asupra nevoilor, intereselor și particularităților individuale ale acestora ca elemente fundamentale ale procesului de predare-învățare. Deși documentele curriculare contemporane reflectă aceste principii și promovează flexibilitatea și adaptabilitatea programelor școlare, cercetările empirice și observațiile pedagogice relevă frecvent existența unui decalaj între previziunile curriculare și modul în care acestea sunt implementate efectiv în practică.

În numeroase contexte educaționale, monitorizarea curriculumului se concentrează în principal pe verificarea conformității cu planurile de învățământ și cu obiectivele instituționale, fără a integra sistematic perspectivele elevilor și modul în care aceștia își valorifică propriile stiluri de învățare. O astfel de abordare restrictivă limitează semnificativ potențialul transformator al procesului educațional și perpetuează riscul apariției neconcordanțelor între curriculum și nevoile reale ale elevilor, afectând eficiența și relevanța învățării.

Astfel, analiza practicilor de monitorizare curriculară reprezintă un demers esențial pentru optimizarea strategiilor didactice și pentru valorificarea diversității cognitive și emoționale a elevilor în cadrul procesului de învățare. Aceasta permite identificarea decalajelor între intențiile curriculare și experiențele reale ale elevilor și facilitează dezvoltarea unui curriculum flexibil, adaptat nevoilor și stilurilor lor de învățare.

Potrivit teoriei curriculare contemporane, curriculumul nu ar trebui să fie doar o listă rigidă de conținuturi, ci un cadru flexibil care răspunde nevoilor elevilor și le permite acestora să aplice cunoștințele în viața reală. Curriculumul trebuie să încurajeze gândirea critică și să promoveze dezvoltarea competențelor socio-emoționale ale elevilor. De asemenea, se pune accent pe învățarea centrată pe elev, care promovează o învățare activă, participativă și orientată spre dezvoltarea abilităților sociale, emoționale și comportamentale ale elevilor [1].

Noul curriculum școlar urmărește formarea competențelor-cheie esențiale pentru învățarea pe tot parcursul vieții și integrarea activă în societate. Acesta este centrat pe elev, adaptându-se nevoilor individuale prin metode participative și constructive, precum învățarea prin proiecte. Asigură coerență între discipline și niveluri educaționale, garantând o progresie logică a învățării. Prin flexibilitate, permite personalizarea educației și integrarea noilor tehnologii. Promovează un echilibru optim între timpul de studiu, efortul cognitiv și materiile de bază și opționale. De asemenea, încurajează integrarea interdisciplinară, conectând disciplinele pentru dezvoltarea unor competențe durabile [2].

Monitorizarea curriculumului nu se limitează doar la analiza conținuturilor, ci vizează și modul în care acestea sunt aplicate în practică, eficiența strategiilor didactice, impactul asupra dezvoltării competențelor elevilor și relevanța în raport cu cerințele pieței muncii și ale societății. Un curriculum eficient trebuie să fie flexibil, să promoveze învățarea activă, să integreze tehnologia și să răspundă diversității nevoilor educaționale.

Un aspect esențial al monitorizării este implicarea activă a actorilor educaționali – elevi, profesori, părinți – în procesul de evaluare și adaptare a curriculumului. Percepțiile și experiențele acestora oferă o perspectivă valoroasă asupra modului în care curriculumul este implementat și asupra impactului său real în dezvoltarea gândirii și competențelor elevilor [3].

Un curriculum eficient nu se limitează la transmiterea de conținuturi, ci creează contexte variate de învățare care răspund diversității elevilor. Autorii Biggs și Tang susțin necesitatea alinierii constructive („constructive alignment”), prin care obiectivele educaționale, metodele didactice și evaluarea sunt integrate în raport cu modul în care elevii învață cel mai bine . Această abordare sprijină ideea că monitorizarea curriculumului trebuie să includă analiza percepției elevilor asupra stilurilor de învățare [4].

Percepția elevilor asupra propriilor stiluri de învățare constituie un indicator esențial al eficacității procesului educațional**,** întrucât reflectă modul în care aceștia internalizează, organizează și valorifică experiențele școlare. Această percepție este determinată de interacțiunea dintre *factori cognitivi* (stiluri de învățare, strategii de procesare și organi-

zare a informațiilor, nivelul de autoreglare) și *factori afectivi,* precum motivația intrinsecă și extrinsecă, starea emoțională, sentimentul de apartenență și calitatea relațiilor cu profesorii și colegii [5]. În contextul monitorizării curriculumului, integrarea acestor perspective oferă cadrul necesar pentru adaptarea strategiilor didactice la stilurile individuale de învățare ale elevilor, contribuind la optimizarea procesului educațional și la crearea unui mediu de învățare mai relevant și eficient.

Negovan subliniază că dimensiunile emoționale și relaționale ale experienței școlare influențează modul în care elevii percep relevanța și utilitatea procesului de învățare [6]. În același sens, Marsh evidențiază că integrarea feedback-ului elevilor în monitorizarea curriculară oferă o perspectivă autentică asupra eficienței și aplicabilității programelor educaționale [7].

Percepția negativă a elevilor asupra curriculumului, perceput ca rigid sau lipsit de relevanță, poate genera rezistență și scăderea motivației. În schimb, atunci când procesul de învățare răspunde stilurilor individuale de învățare și intereselor elevilor, implicarea și performanța acestora cresc semnificativ. Prin urmare, analiza percepțiilor elevilor reprezintă nu doar un instrument complemental, ci un element fundamental pentru ajustarea curriculumului, crearea unui climat educațional pozitiv și fundamentarea deciziilor pedagogice pe baza dovezilor empirice.

Stilurile de învățare constituie un element central în înțelegerea modului în care elevii se raportează la conținuturile curriculare. Autorii Vermunt și Donche au arătat că stilurile de învățare nu sunt trăsături fixe, ci modele dinamice, ce se formează prin interacțiunea dintre caracteristicile elevului și cerințele educaționale [8].

În opinia lui A.Kolb, stilul de învăţare desemnează căile concrete prin care individul ajunge la schimbări în comportament prin intermediul experienţei trăite, al reflecţiei, experimentului şi conceptualizării [apud 9, p.208]. Stilul de învăţare este o componentă activă şi stabilă a personalităţii.

I.Al. Dumitru menționează că stilurile de învăţare cuprind nu doar elemente cognitive, ci şi elemente afective şi psihomotorii, structurate într-un mod specific la nivelul subiectului, inclusiv anumite caracteristici ale instruirii şi seturi de prescripţii instrucţionale care însoţesc realizarea efectivă a învăţării [10]. Învăţarea are drept notă distinctă diferenţele individuale, stilurile individuale în care elevii abordează o situaţie de învăţare. Fiecare persoană are o manieră personală de a se angaja în rezolvarea unei sarcini, fiecare are o modalitate proprie de a se raporta la anumite subiecte. Astfel, orice copil pe parcursul evoluţiei sale şcolare îşi formează ritmul propriu de învăţare. Stilul de învăţare este expresia unei învăţări strategice, specifice în activitatea de învăţare.

Spre deosebire de stilul cognitiv, care se referă la organizarea şi controlul proceselor cognitive, stilul de învăţare se referă la organizarea şi controlul strategiilor de învăţare şi la achiziţia de cunoştinţe. N.Entwistle vorbeşte despre modalitatea de abordare a învăţării (approach to learning), prin care înţelege şi stilul de învăţare şi descrie o orientare spre semnificaţie (care conferă o abordare profundă a învăţării), o orientare spre

reproducere (care conferă o abordare de suprafaţă a învăţării) şi o orientare spre achiziţie (care conferă o abordare a învăţării în termeni de succes) [11]. El precizează că această variabilă trebuie raportată la conţinutul şi contextul învăţării.

Studii mai recente [12] au identificat trei categorii ale stilului de învăţare: *stil centrat pe semnificaţie*, specific elevului predispus să se implice în sarcinile de învăţare în baza unei motivaţii intrinseci (curiozitate, plăcere); *stil centrat pe reproducere*, care descrie elevul predispus să se implice în sarcinile de învăţare şi să facă eforturi deosebite din teamă de insucces (motivaţie extrinsecă); *stil centrat pe achiziţii*, care implică tot motivare extrinsecă, dar legată de speranţa în succes (acest elev va face eforturi deosebite de a achiziţiona noi şi noi cunoştinţe în speranţa satisfacţiilor pe care i le aduce succesul).

Conform unor perspective teoretice**,** termenul „mod de abordare" a sarcinii de învățare desemnează tipologiile elevilor identificându-i cu: *orientare instrumentală sau pragmatică*, care învaţă din nevoi strict pragmatice, ceea ce uneori îi predispune la o abordare specială a sarcinii; *orientare profundă*, ce presupune din partea elevilor o motivaţie intrinsecă, cu expectaţii pozitive în ce priveşte efortul depus pentru învăţare; *orientare spre achiziţii*, ce presupune că elevii vor să-şi afirme excelenţa faţă de colegii lor, în particular să obţină calificative cât mai mari [12, p.148].

Cea mai răspândită metodă de identificare a stilurilor de învățare se bazează pe diferențierea modurilor dominante de procesare a informațiilor. Modelul cunoscut sub denumirea de VAK clasifică stilurile de învățare ale elevilor în trei tipuri principale: vizual, auditiv și kinestezic. Persoanele cu un *stil de învăţare vizual* procesează cel mai eficient informaţii în formă vizuală; cei cu stil de învăţare auditiv înţeleg cel mai bine ascultând şi cei cu un stil kinestezic/tactil învaţă mai bine prin atingere şi mişcare [13, p.41-42].

Cei care învaţă mai uşor prin *stiluri de învăţare auditive* îşi amintesc foarte uşor comenzile verbale, memorează mai uşor atunci când se discută despre subiectul respectiv şi, în general, înţeleg şi memorează mai bine atunci când informaţiile sunt transmise pe cale verbală. Copiii care adoptă acest stil învaţă, de regulă, tot ceea ce este necesar din clasă, însă petrec foarte mult timp studiind independent. Un ajutor pentru memorare este citirea informaţiilor cu voce tare.

În cazul *stilului de învăţare vizual*, îşi pot aminti cu usurinţă informaţiile citite sau scrise şi găsesc de mare folos diagramele, hârtiile, pozele, desenele etc. Atunci când învaţă independent este mai uşor dacă încearcă să construiască câte o schiţă (diagramă, desen) pentru fiecare idee principală. Aceste persoane au o aşa-numită memorie fotografică. Stilul de învăţare vizual este cel mai raspândit.

Stilul de învăţare tactil-kinestezic este axat pe partea aplicată a informaţiilor. În acest caz, au probleme în memorarea pur teoretică, în schimb asimilează şi reţin foarte uşor informaţiile atunci când fac activităţi care să implice aplicarea lor, când se implică activ etc. În studiul independent pot obţine o memorare excelentă dacă leagă informaţiile noi de experienţe trecute. Modulele teoretice ar trebui să aibă şi o parte aplicată cu care

să poată crea raţionamente logice. Apreciază folosirea instrumentelor şi deţin o bună coordonare motorie. Acest stil de învăţare este mult mai rar decât precedentele; statistic, aproximativ 5-10% din populaţie pot adopta un astfel de stil şi obţin rezultate performante. Beneficiile descoperirii şi aplicării unui astfel de stil de învăţare sunt destul de evidente. Elevul îşi dezvoltă autocunoaşterea, atinge punctul optim de învăţare, obţine rezultate şcolare mai bune, scade stresul etc. [apud 14, p. 26].

Diferențele în stilurile de învățare au implicații semnificative în proiectarea și implementarea activităților curriculare, întrucât permit adaptarea strategiilor didactice la nevoile individuale ale elevilor. Astfel, pentru elevii cu preferințe auditive, discuțiile, explicațiile verbale și dialogul pedagogic reprezintă mijloace esențiale de facilitare a învățării; pentru cei cu stiluri vizuale, diagramele, schemele conceptuale și reprezentările grafice sprijină înțelegerea și memorarea informațiilor; în cazul elevilor kinestezici, implicarea în activități practice, experimentale sau proiecte aplicative contribuie la consolidarea cunoștințelor și la creșterea retenției informaționale.

Implementarea coerentă a acestor modele de stiluri de învățare nu se limitează la optimizarea performanței academice, ci susține și dezvoltarea competențelor metacognitive, favorizează autocunoașterea elevilor și contribuie la reducerea stresului educațional prin adaptarea experiențelor de învățare la caracteristicile individuale ale fiecărui elev. În acest sens, abordarea diferențiată devine un instrument pedagogic valoros pentru crearea unui mediu de învățare mai eficient, motivant și centrat pe elev.

Monitorizarea curriculumului școlar capătă relevanță atunci când se traduce în practici concrete, adaptate diversității stilurilor de învățare ale elevilor. Exemplele de mai jos ilustrează modalități prin care profesorii pot ajusta metodele de predare, asigurând atât eficiența procesului educativ, cât și implicarea activă a tuturor elevilor.

Tabel. 1. Strategii didactice diferențiate și indicatori de monitorizare
(elaborat de autor)

Stil de învățare/ Abordare	**Strategii de predare**	**Modalitate de monitorizare**
Elevii vizuali	Suporturi grafice: scheme, hărți conceptuale, infografice; *Exemplu:* lecție de biologie cu diagrame colorate și prezentări vizuale interactive.	Monitorizarea frecvenței și eficienței integrării materialelor grafice în planificările didactice.
Elevii auditivi	Explicații orale, dezbateri, învățare prin dialog; *Exemplu:* lecția de literatură cu discuții pe baza unui fragment citit cu voce tare.	Analiza procentului de timp dedicat discuțiilor interactive versus prezentărilor frontale.

Elevii kinestezici	Exerciții practice și activități aplicative; *Exemplu:* lecția de matematică, utilizarea materialelor concrete pentru înțelegerea conceptelor geometrice.	Urmărirea ponderii activităților practice în raport cu cele teoretice.
Abordarea diferențiată a sarcinilor	Adaptarea temelor și activităților: poster pentru vizuali, prezentare orală pentru auditive, machetă pentru kinestezici.	Evaluarea aplicării diferențierii sarcinilor și a gradului de implicare al elevilor.

Astfel, monitorizarea atentă a curriculumului școlar nu se limitează doar la evaluarea compatibilității dintre metodele de predare și stilurile de învățare ale elevilor, ci devine un instrument esențial pentru adaptarea și optimizarea continuă a procesului educațional. Prin identificarea nevoilor specifice ale fiecărui tip de elev – vizual, auditiv sau kinestezic – profesorii pot ajusta conținutul, strategiile și activitățile astfel încât învățarea să devină mai accesibilă, mai captivantă și mai eficientă. În plus, abordarea diferențiată a sarcinilor și integrarea resurselor didactice variate contribuie la dezvoltarea competențelor individuale, la creșterea motivației și la consolidarea încrederii în propriile abilități. Prin urmare, un sistem de monitorizare bine structurat nu numai că sprijină diversitatea stilurilor de învățare, dar și promovează o centrată pe elev, care răspunde provocărilor și dinamismului clasei contemporane.

CONCLUZII

- Integrarea stilurilor de învățare în monitorizarea curriculumului reprezintă o condiție fundamentală pentru modernizarea educației și adaptarea procesului didactic la diversitatea elevilor.
- Valorizarea diferențelor individuale contribuie la dezvoltarea autocunoașterii și a resurselor personale ale elevilor, oferind premise pentru o formare complexă și echilibrată.
- Adaptarea metodelor didactice la stilurile de învățare crește performanțele școlare, reduce riscul eșecului și asigură un climat educațional pozitiv și motivant.
- Monitorizarea curriculumului ca suport pentru decizii pedagogice oferă profesorilor și decidenților educaționali repere clare pentru diversificarea strategiilor didactice și pentru implementarea unor evaluări diferențiate.
- Transformarea monitorizării într-un proces dinamic și inovativ permite ajustarea permanentă a curriculumului, promovând echitatea educațională și utilizarea diferențelor individuale ca resurse valoroase pentru progresul școlar.

REFERINȚE:

1. GUŢU, Vl., VELIŞCO, N. Curriculumul educațional integrat: concept și perspectivele integralității. In: *Integrare prin cercetare și inovare.: Științe sociale*,

7-8 noiembrie 2024, Chisinau, Republica Moldova: Centrul Editorial-Poligrafic al Universităţii de Stat din Moldova, 2024, pp. 475-484. ISBN 978-9975-62-687-3.

2. GUȚU, Vl., GREMALSCHI, A., ANDRIȚCHI, V., ȚÎBULEAC, A., Concepția dezvoltării curriculumului școlar, Chișinău, 2024. Accesat: https://mec.gov.md/sites/default/files/last_version_copy_compressed_1_0.pdf
3. CERLAT, R. Monitorizarea curriculumului din perspectiva dezvoltării gândirii: studiu bazat pe percepțiile elevilor. În: *Studia Universitatis. Seria Ştiinţe ale Educaţiei*. 2025, nr. 5(185), p. 236-244, ISSN 1857-2103.
4. BIGGS, J., TANG, C. *Teaching for Quality Learning at University* (4th ed.). Maidenhead, UK, Open University Press. 2011. 335 p. ISBN-10 0 335 22126 2
5. FLEMING, N. D., MILLS, C. Not Another Inventory, Rather a Catalyst for Reflection. To Improve the Academy, Vol. 11, 1992, p. 137–149.
6. NEGOVAN, V. *Introducere în psihologia educaţiei.* București: Editura Universitară, 2006. ISBN: 978-973-749-099-5
7. MARSH, C. *Key concepts for understanding curriculum.* 4th ed. Routledge, 368 p. ISBN 9780415465786.
8. VERMUNT, J. D., DONCHE, V. A learning patterns perspective on student learning in higher education: State of the art and moving forward. *Educational Psychology Review,* 2017. *29*(2), p. 269–299.
9. CERGHIT, I. *Sisteme de instruire alternative şi complementare: structuri, stiluri şi strategii.* Iaşi: Polirom, 2008. 395 p. ISBN. 9789734610167.
10. DUMITRU, I.A. *Consiliere psihopedagogică: Baze teoretice și sugestii practice* (ediţia a II-a revăzută şi adăugită) Iaşi: Polirom, 2008. 336 p. ISBN 978-973-46-0869-0
11. ENTWISTLE, N. *Styles of Learning and Teaching. An Integrated Outline of Educational Psychology for Students, Teachers, and Lectures.* London: David Fulton Publishers. 1998. 304 p. ISBN 9781315067506
12. NEGOVAN, V. *Psihologia învăţării – forme, strategii şi stil.* Ediţia a III-a revizuită. Bucureşti: Editura Universitară, 2013. 284 p. ISBN: 978-606-591-824-5
13. CĂPIȚĂ C., DUMITRU, A. (coord.). *Inovaţie şi performanţă în dezvoltarea profesională a cadrelor didactice din mediul urban: stiluri de predare – stiluri de învăţare,* 2. Bucureşti: 2011. 103 p.
14. AFANAS, A. Rolul stilurilor de învăţare în activitatea educativă. În: *Studia Universitatis. Seria Ştiinţe ale Educaţiei*. 2014, nr.9(79), p. 25-30, ISSN 1857-2103.

N.B. *Articolul a fost elaborat în cadrul subprogramului (2024-2027) „Teoria și metodologia monitorizării și dezvoltării continue și ciclice a curriculumului școlar”, cifrul 011401.*